

Utlåtande Rotel VIII (Dnr KS 2021/840)

Stockholms stads funktionshinderombudsmans rapport 2021

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Stockholms stads funktionshinderombudsmans rapport 2021 godkänns enligt bilaga till utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Jan Jönsson anför följande.

Ärendet

Stockholms stads funktionshinderombudsman lämnar vartannat år en rapport till kommunfullmäktige om sin verksamhet och stadens arbete för personer med funktionsnedsättning. Funktionshinderombudsmannens rapport 2021 syftar till att ge en bild av hur pandemin påverkat personer med funktionsnedsättning. Områden som belyses är arbete och försörjning, utbildning, information och kommunikation, tillgång till ny teknik, hälsa samt individuellt stöd.

Funktionshinderombudsmannen beskriver i rapporten att det under pandemin, och till följd av restriktionerna, har varit svårare att säkerställa och öka tillgängligheten och delaktigheten i samhället för personer med funktionsnedsättning. Samtidigt finns exempel på alternativa vägar som varit främjande, främst genom digitala lösningar.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret anser att funktionshinderombudsmannens rapport 2021 utgör ett stöd i det fortsatta arbetet att nå stadens mål om att vara tillgängligt för alla och där personer med funktionsnedsättning är fullt delaktiga på jämlika villkor.

Mina synpunkter

Stadens funktionshinderombudsman avger vartannat år en rapport till kommunfullmäktige om stadens arbete för personer med funktionsnedsättning. Ombudsmannens rapport utgör ett viktigt och gediget underlag för stadens arbete med att skapa ett tillgängligt Stockholm där alla är delaktiga.

Stadens insatser för personer med funktionsnedsättning har fortsatt präglats av den pågående pandemin. Även om verksamheterna i och med vaccineringen gradvis kunnat närma sig ett normalläge, så har pandemin fått stora konsekvenser för enskilda brukare vad gäller möjligheten att kunna ta del av insatser som de behöver och har rätt till.

Stockholms stad följer noga pandemins effekter på såväl medborgarna som de kommunala verksamheterna, utifrån ett lärande förhållningssätt. Det oberoende utvärderingssekretariatet granskar stadens agerande. En rapport om pandemins följder för särskilt utsatta grupper, däribland personer med funktionsnedsättning, presenterades inför socialnämnden i juni 2021, och kommer att följas upp under året.

Funktionshinderombudsmannens rapport spelar i det sammanhanget en oerhörd viktig roll i att allsidigt belysa pandemins effekter för personer med funktionsnedsättning. Jag vill kommentera några av de sakerna som tas upp i rapporten.

Digitala lösningar har varit avgörande för att så gott som möjligt kunna sätta in insatser under pandemin. Funktionshinderombudsmannen pekar på positiva exempel, bland annat inom utbildningsområdet, där en ökad individanpassning har medfört möjligheter att hitta lösningar som inte alltid tidigare stått till buds. Det är viktigt att staden i den mån det är möjligt tar med sig goda erfarenheter av nya arbetssätt.

Men samtidigt som digitala lösningar kan underlätta för vissa, får inte införandet av sådana lösningar leda till att andra riskerar att hamna utanför samhällets tjänster. I budget för 2022 lyfter den grönbå majoriteten in ett minskat digitalt utanförskap som ett viktigt fokusområde för socialtjänstens innovationsarbete. Budgeten innehåller också tydliga förväntningar på att det i bostäder med särskild service ska finnas god tillgång till internet. Att se till att persona-

len har tillräcklig kompetens för att kunna hjälpa de boende är ett utvecklingsområde inför framtiden.

Funktionshinderombudsmannen lyfter fram LSS-hälsans sammanhållna organisation som en framgångsfaktor bakom att kunna utföra hälso- och sjukvård i LSS-verksamheter med god kvalitet, för att ytterst verka för en jämlik hälsa för personer med funktionsnedsättning. Under året ser vi därför nu över om även det kommunala hälso- och sjukvårdsansvaret inom socialpsykiatri bör organiseras på ett likartat sätt.

Samtidigt som vi hanterar den pågående pandemin så försvinner heller inte de befintliga utmaningarna som vi måste hantera när det handlar om att skapa ett Stockholm med tillgänglighet och delaktighet. För att säkerställa att personer med funktionsnedsättning snabbare får boende enligt LSS centraliserar vi nu beställningen av nya LSS-bostäder till socialnämnden och ser över ersättningsnivåer och förmedlingsprocess för att få in fler privata aktörer och utnyttja det befintliga beståndet bättre.

Vi ser över ersättningssystemet för daglig verksamhet för att underlätta för personer som vill gå vidare till den ordinarie arbetsmarknaden. Och vi har antagit ett nytt program för stöd till anhöriga som säkerställer ett likvärdigt utbud av stöd till alla de stockholmare som varje dag gör ovärderliga insatser för sina närstående med funktionsnedsättning.

Till syvende och sist tillför vi också resurser i allmänhet, liksom särskilda kompetenssatsningar inom det pedagogiska ramverket och införandet av en enhetlig yrkestitulatur, som stärker förutsättningarna för ett Stockholm där alla har samma möjlighet till delaktighet i samhället.

Bilaga

Stockholms stads funktionshindersombudsman – Rapport 2021

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden Karin Wanngård, Jan Valeskog och Emilia Bjuggren (alla S) och borgarrådet Clara Lindblom (V) enligt följande.

Vi vill tacka funktionshindersombudsmannen för rapporten om stadens arbete för personer med funktionsnedsättning. Att verksamheter och insatser som syftar till att främja tillgänglighet och delaktighet följs upp är oerhört värdefullt för det löpande utvecklingsarbetet. Det är glädjande att läsa om hur stadens verksamheter och medarbetare har lagt ner stort arbete under pandemin för att tillgodose personer med funktionsnedsättnings behov under de utmanande omständigheterna som varit. Ombudsmannens

årsrapport visar samtidigt att det behövs mer politiska satsningar för att likställighet ska råda i hela staden samt för att stärka den enskildes möjlighet att delta i samhället på lika villkor. Dessutom visar rapporten att insatser för att öka sysselsättningsgraden hos målgruppen måste intensifieras och tillskjutas mer resurser.

Vi vet från tidigare rapporter och utvärderingar att pandemin har slagit hårt mot människor som befunnit sig i utsatta situationer sedan tidigare. Funktionshindersombudsmannens rapport från 2021 bekräftar återigen den bilden genom att konstatera att pandemin har ökat redan befintliga skillnader i levnadsvillkor för människor med funktionsnedsättning jämfört med befolkningen i övrigt. I rapporten beskriver ombudsmannen hur pandemin påverkat personer med funktionsnedsättning utifrån olika områden. Gruppen unga med funktionsnedsättning löper idag störst risk att hamna i ett utanförskap, där försörjningsmöjligheter och aktivt deltagande i samhällslivet är begränsade. Samhällets stöd blir ytterst avgörande för deras framtidsutsikter. Rapporten visar att stadens arbete har varit en balansgång mellan att skydda olika individer inom olika riskgrupper och isolering som har haft negativa konsekvenser. Pandemin får aldrig bli en ursäkt för att personer som lever med funktionsnedsättning glöms bort. Som belyses i rapporten finns det risk för att elever inte kunnat tillgodogöra sig undervisningen fullt ut under pandemin och staden står i skuld till dessa då likvärdigheten och kvalitén i skolundervisningen inte kunnat säkras.

Det är glädjande att rapporten visar att omställningen till digitala lösningar varit en möjliggörare under pandemin, men som ombudsmannen lyfter måste detta avvägas mot risken för digitalt utanförskap och ökad isolering när samhället öppnas upp alltmer. Även om mycket bra görs för tillgängligheten och delaktigheten i staden ser vi att det finns områden som behöver utvecklas skyndsamt, något som förvaltningar och funktionshindersombudsmannen också pekar på. Vi oroar oss exempelvis för det blågröna styrets bristande arbete för att personer med funktionsnedsättning inte ska marginaliseras på arbetsmarknaden. Inlåsnings effekterna inom daglig verksamhet kvarstår och staden behöver agera brett för att underlätta övergången till den reguljära arbetsmarknaden. Det är ett faktum att personer med funktionsnedsättning är särskilt utsatta på arbetsmarknaden samt överrepresenterade i långtidsarbetslöshetsstatistiken, trots detta saknas politiska satsningar i majoritetens budget för 2022 som motverkar dessa strukturella problem.

Personer med funktionsnedsättning upplever sämre hälsa och deltar i mindre utsträckning i hälsofrämjande aktiviteter jämfört med den övriga befolkningen. Framför allt gäller detta för barn, unga och kvinnor. Den allmänna tryggheten i form av riskerna för att utsättas för brott och upplevd trygghet är även hög för gruppen. Sammantaget kan sägas att riskerna är betydligt högre för personer som lever med funktionsnedsättning att drabbas av ohälsa, sämre ekonomi och försämrad livskvalité. Dessa utmaningar har fördjupats under pandemin.

I borgarrådets synpunkter på rapporten ges exempel på hur majoriteten arbetar med att stärka stadens tillgänglighet för människor med funktionshinder, bland annat genom att tillgodose efterfrågan på LSS-bostäder. Borgarrådet skriver att man ska säkra en snabbare process för förmedling av bostäder, men det verkliga problemet som hind-

rar människor att bli erbjuden bostad är inte förmedlingsprocessen, utan det enorma underskott på bostäder som råder i staden. På detta har vi fortfarande inte sett majoriteten föreslå någon reell, långsiktig lösning. Vi menar att det finns ett stort behov av en gemensam, stadsövergripande samordning av byggplanen för bostäder med stöd och service för att staden ska klara av att öka beståndet. Vi ställer oss kritiska till att majoriteten fortsätter förlita sig på att marknaden ska lösa bristen på bostäder när det påtagligt krävs att staden tar ansvar för byggandet. Det är känt att få privata aktörer visar intresse i att bygga bostäder med särskild service på grund av svaga vinstincitament och därför räcker det inte att omorganisera systemet för beställning av servicebostäder som majoriteten gör. Staden är ytterst ansvariga för att klara av efterfrågan på bostäder som möter medborgarnas behov och därför måste staden svara för att det byggs efter behov och inte efter vinstintresse.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Stockholms stads funktionshinderombudsmans rapport 2021 godkänns enligt bilaga till utlåtandet.

Stockholm den 23 februari 2022

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Jan Jönsson

Hans Altsjö

Särskilt uttalande gjordes av Karin Wanngård, Jan Valeskog, Emilia Bjuggren och Kadir Kasirga (alla S) och Clara Lindblom och Rashid Mohammed (båda V) med hänvisning till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Lisa Palm (Fi) med hänvisning till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Stockholms stads funktionshinderombudsman lämnar vartannat år en rapport till kommunfullmäktige om sin verksamhet och stadens arbete för personer med funktionsnedsättning. Funktionshinderombudsmannens rapport 2021 syftar till att ge en bild av hur pandemin påverkat personer med funktionsnedsättning. Områden som belyses är arbete och försörjning, utbildning, information och kommunikation, tillgång till ny teknik, hälsa samt individuellt stöd.

Funktionshinderombudsmannen beskriver i rapporten att det under pandemin, och till följd av restriktionerna, har varit svårare att säkerställa och öka tillgängligheten och delaktigheten i samhället för personer med funktionsnedsättning. Samtidigt finns exempel på alternativa vägar som varit främjande, främst genom digitala lösningar.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 8 november 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Under pandemin har hela samhället påverkats och restriktioner har lett till begränsningar för alla i någon form. För personer med funktionsnedsättning har det kommit att bli särskilt utmanande och erfarenheter till följd av pandemin och dess påverkan är av vikt att fortsatt följa och analysera. Stadsledningskontoret anser att funktionshindersombudsmannens rapport 2021 utgör ett stöd i det fortsatta arbetet att nå stadens mål om att vara tillgängligt för alla, där personer med funktionsnedsättning är fullt delaktiga på jämlika villkor som personer utan funktionsnedsättning.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att godkänna *Stockholms stads funktionshindersombudsman, rapport 2021*.